

נספח א6

**תיאור המדגם השני
של גדולי חכמי התורה**

המדגם השני הוא קבוצה של זוגות ביטויים מן הסוג שבמדגם הראשון (ראו נספח א4). האישים שנכללו במדגם זה נבחרו מאותה האנציקלופדיה, והפעם היו אלה האישים שהערך המתאר אותם הוא בין 1.5-3 טורים, הכולל גם מידע על תאריך הלידה ו/או הפטירה (יום וחודש). כך נוצרה רשימה של 32 אישים המוצגת בטבלה 1.

טבלה 1: האישים הכלולים במדגם השני

עמוד	שם	תאריך לידה/פטירה
1	כ"א עמ' 61	ר' אברהם ברי יצחק אב בית דין מנרבונא נפ': כ' חשון
2	כ"א עמ' 63	ר' אברהם יצחקי נפ': י"ג סיון
3	כ"א עמ' 68	ר' אברהם המלאך נפ': י"ב תשרי
4	כ"א עמ' 81	ר' אברהם סבע נפ': ט' תשרי ¹
5	כ"א עמ' 123	ר' אהרן מקרלין נפ': י"ט ניסן
6	כ"א עמ' 181	ר' אליעזר אשכנזי נפ': כ"ב כסלו
7	כ"ב עמ' 345	ר' דוד אופנהיים נפ': ז' תשרי
8	כ"ב עמ' 402	ר' דוד הנגיד נפ': כ"ד טבת ²
9	כ"ב עמ' 404	ר' דוד ניטו נפ': כ"ח טבת ³
10	כ"ב עמ' 486	ר' חיים אבואלעפיה נפ': ו' ניסן ⁴
11	כ"ב עמ' 493	ר' חיים בנבנשת נפ': י"ט אלול
12	כ"ב עמ' 518	ר' חיים כפופי נפ': י"ב שבט
13	כ"ב עמ' 535	ר' חיים שבתי נפ': י"ג ניסן
14	כ"ב עמ' 579	ר' יאיר חיים בכרך נפ': א' טבת
15	כ"ב עמ' 631	ר' יהודה חסיד נפ': ה' חשון ⁵
16	כ"ג עמ' 677	ר' יהודה עיאש נפ': א' תשרי
17	כ"ג עמ' 699	ר' יהוסף הנגיד נפ': ט' טבת
18	כ"ג עמ' 707	ר' יהושע מקרקא נפ': כ"ז אב
19	כ"ג עמ' 770	רבנו יוסף מטראני נפ': כ"ד תשרי ⁶
		נפ': י"ד תמוז
20	כ"ג עמ' 824	ר' יוסף תאומים נפ': ד' איר
21	כ"ג עמ' 855	ר' יעקב בירב נפ': ל' ניסן
22	כ"ג עמ' 859	רבנו (ישראל) יעקב חאגיז נפ': כ"ו שבט

¹ תאריך זה מצוין באנצ' כספור אגדה. לא השתמשנו בתאריכים מסופקים.

² מצוין באנצ' שתאריך זה משוער, לכן לא השתמשנו בו. גם לגבי תאריך הפטירה קיים ספק: האם הוא ל' אב או א' אלול.

³ התאריך הנקוב באנצ' הוא כ"ה טבת. זו טעות, ראו: ר' ד' ניטו, כוזרי שני או מטה דן, עם ביוגרפיה של המחבר ע"י ד"ר ס' רות, ירושלים, התשי"ח, עמ' 275.

⁴ התאריך הנקוב באנצ' הוא ט"ז ניסן. זו טעות, ראו: ע' אבישר, ספר טבריה, ירושלים, 1973, עמ' 264.

⁵ באנצ' מצוין התאריך ו' חשון. זו טעות, ראו: ר' גדליה מסימיאטיץ (תלמידו של ר' יהודה חסיד), שאלו שלום ירושלים, נדפס בתוך: א' יערי, מסעות ארץ-ישראל, רמת גן, 1976.

⁶ תאריך זה נקוב באנצ', אך לפי עדות בנו של המהר"ט בהקדמתו לכתבי אביו (ר' י' מטראני, שו"ת מהר"ט, למברג, התרכ"א) הוא בלתי אפשרי. התאריך הנכון אינו ידוע.

תאריך לידה/פטירה	שם	עמוד	
נפ': כ"ב אלול ⁷	ר' יעקב מולין	כ"ג עמ' 872	23
נפ': ל' ניסן	ר' יעקב עמדין	כ"ג עמ' 875	24
נפ': ו' איר ⁸	ר' יצחק הורוויץ	כ"ג עמ' 918	25
נפ': ב' שבט	ר' מנחם מענדל קרוכמל	כ"ד עמ' 1058	26
נפ': ט"ז תשרי	ר' משה זכות	כ"ד עמ' 1087	27
נפ': י"ב טבת	ר' משה מרגלית	כ"ד עמ' 1124	28
נפ': א' אדר א'	ר' עזריה פיגו	כ"ד עמ' 1199	29
נפ': א' אדר	ר' עמנואל חי ריקי	כ"ד עמ' 1200	30
נפ': י' שבט	ר' שלום שרעבי	כ"ד עמ' 1254	31
נפ': כ"א תמוז ⁹	ר' שלמה ברי משה מחלמא	כ"ד עמ' 1302	32

גם הפעם הכין פרופסור הבלין, באופן אפריורי, את רשימת השמות והכינויים (לפי אותם כללים), והיא מוצגת בטבלה 2.

טבלה 2: שמות וכינויים לאישים במדגם השני

כינוי ע"ש יצירתו התורנית	כינוי מקובל	שם מלא	שם משפחה	רבי...	
האשכול, בעל האשכול	ראב"י, הראב"י הרב אב בית דין, הרב אב"ד, ראב"ד, הראב"ד			רבי אברהם	1
זרע אברהם, בעל זרע אברהם		אברהם יצחקי	יצחקי	רבי אברהם	2
חסד לאברהם, בעל חסד לאברהם	המלאך			רבי אברהם	3
צרור המר, בעל צרור המר		אברהם סבע	סבע	רבי אברהם	4
מעשי השם, בעל מעשי השם, מעשי י'ה/ו/ה, בעל מעשי י'ה/ו/ה	אהרן הגדול מקרלין	אליעזר אשכנזי		רבי אהרן רבי אליעזר	5 6
	הרד"א, מהר"ד אופנהיים דוד הנגיד	דוד אופנהיים	אופנהיים	רבי דוד	7
				רבי דוד	8
הכוזרי השני, בעל הכוזרי השני		דוד ניטו	ניטו	רבי דוד	9
				רבי חיים	10
כנסת הגדולה, בעל כנסת הגדולה		אבואלעפיה חיים בנבנשת	אבואלעפיה בנבנשת	רבי חיים	11
	בעל נס, בעל הנס מהרח"ש, המהרח"ש	חיים כפוסי	כפוסי	רבי חיים	12
		חיים שבתי	שבתי	רבי חיים	13
חות יאיר, בעל חות יאיר		יאיר חיים בכרך	בכרך	רבי יאיר חיים	14
	יהודה חסיד, יהודה החסיד			רבי יהודה	15
	מהר"י עיאש	יהודה עיאש	עיאש	רבי יהודה	16

⁷ התאריך המצוין באנצ' הוא כ"א אלול. זו טעות, ראו:

D. Kaufmann, "Der Grabstein des R. Jacob b. Moses ha-levi (מהר"ל) in Worms", Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums, 42 (1898).

⁸ באנצ' נקוב התאריך י' איר. זו טעות, ראו:

E. Duckesz, Iwoh Lemoschaw (אווה למושב), enthaltend Biographien und Grabstein-Inschriften der rabbiner der drei Gemeinden Altona, Hamburg und Wandsbeck, J. Fischer, Krakau, 1903, pp. 53-59.

⁹ התאריך המצוין באנצ' הוא כ"ז תמוז. זו טעות, ראו: ר' שלמה ב"ר משה (מחלמא), מרכבת המשנה, הקדמת המגיה לח"ב וח"ג, שאלוניקי, התקמ"ב.

רבי... משפחה שם	שם מלא	כינוי מקובל	כינוי ע"ש יצירתו התורנית
17 רבי יהוסף 18 רבי יהושע		יהוסף הנגיד	מגני שלמה, בעל מגני שלמה
19 רבי יוסף	טרני, מטרני, טראני, מטראני	יוסף טרני, יוסף מטרני, יוסף טראני, יוסף מטראני	מהרי"ט, המהרי"ט, מהרימ"ט, המהרימ"ט
20 רבי יוסף	תאומים	יוסף תאומים	פרי מגדים, בעל פרי מגדים
21 רבי יעקב	בירב	יעקב בירב	מהר"י בירב, הריב"ר
22 רבי ישראל יעקב חאגיז	ישראל יעקב חאגיז	ישראל יעקב חאגיז	הלק"ט, בעל הלק"ט
23 רבי יעקב	מולין	יעקב סג"ל יעקב הלוי, יעקב מולין	מהר"י סג"ל, מהר"י הלוי, מהר"י מולין, מהר"ל, המהר"ל
24 רבי יעקב ישראל עמדין, עמדין	יעקב ישראל עמדין, יעקב ישראל עמדין	יעקב ישראל עמדין, יעקב ישראל עמדין	היעב"ץ, הריעב"ץ, הר"י עמדין, הר"י עמדין רבי איצקל המבורגר
25 רבי יצחק	הורוויץ	יצחק הלוי, יצחק הלוי איש הורוויץ	
26 רבי מנחם	קרוכמל	מנחם מענדל קרוכמל	צמח צדק, בעל צמח צדק מזלי"ן, המזלי"ן, קול הרמ"ז, בעל קול הרמ"ז
27 רבי משה	זכות, זכותא, זכותו	משה זכות, משה זכותא, משה זכותו	מהר"ם זכות, הרמ"ז, מהרמ"ז המהרמ"ז
28 רבי משה	מרגלית	משה מרגלית	פני משה, בעל פני משה גדולי תרומה, בעל גדולי תרומה
29 רבי עזריה	פיגו	עזריה פיגו	משנת חסידים, בעל משנת חסידים, ישר לבב, בעל ישר לבב שמי"ש, השמי"ש
30 רבי עמנואל חי רפאל	ריקי	עמנואל חי רפאל ריקי	א"ח הע"ר
31 רבי שלום	מזרחי	שלום מזרחי	שרעבי, שר שלום, הרש"ש, מהרש"ש, המהרש"ש
32 רבי שלמה	שלמה מחלמא, שלמה מחלמא	שלמה מחלמא, שלמה מחלמא	מרכבת המשנה, בעל מרכבת המשנה

כפי שהוסבר בנספח א2, ניתן ליישם את "מידת הקרבה המכילת" לגבי ביטויים בני 8-5 אותיות, כך שהכללנו רק ביטויים כאלה במדגם. כך הגענו לטבלה 3, שבה מוצגים השמות והכינויים וכן התאריכים המתאימים לכל אישיות: כל שם או כינוי של אישיות מסוימת עם התאריך ה"שייך" לה, מהווים זוג במדגם. למשל, [הראב"י, כ' חשוון]. טבלה 3 מציגה, אם כן, בצורה מקוצרת את המדגם השני של גדולי חכמי התורה.

טבלה 3: הצגה מקוצרת למדגם השני

שם	התאריך
1 רבי אברהם, הראב"י, הרב אב"ד, הראב"ד, האשכול	כ' חשוון, בכ' חשוון, כ' בחשוון
2 רבי אברהם, יצחקי, זרע אברהם	י"ג סיון, ב"ג סיון, י"ג בסיון
3 רבי אברהם, המלאך	י"ב תשרי, ב"ב תשרי, י"ב בתשרי
4 רבי אברהם, אברהם סבע, צרור המר	-
5 רבי אהרן	י"ט ניסן, ב"ט ניסן, י"ט בניסן
6 מעשי השם, מעשי י/ה/ו/ה	כ"ב כסלו, בכ"ב כסלו, כ"ב בכסלו
7 רבי דוד, אופנהיים	ז' תשרי, בז' תשרי, ז' בתשרי

שם	התאריך
8	רבי דוד, דוד הנגיד
9	רבי דוד, דוד ניטו
10	רבי חיים
11	רבי חיים, בנבנשת
12	רבי חיים, כפוסקי, בעל נס, בעל הנס
13	רבי חיים, חיים שבת, מהרח"ש, המהרח"ש
14	חות יאיר
15	רבי יהודה
16	רבי יהודה, מהר"י עיאש
17	רבי יהוסף
18	רבי יהושע, מגני שלמה
19	רבי יוסף, יוסף טרני, מטרני, טראני, מטראני, מהר"יט, המהר"יט, מהרימ"ט, המהרימ"ט
20	רבי יוסף, תאומים, פרי מגדים
21	רבי יעקב, יעקב בירב, מהר"י בירב, הריב"ר
22	חאגיז, בעל הלק"ט
23	רבי יעקב, מולין, יעקב סג"ל, יעקב הלוי, מהר"י סג"ל, מהר"י הלוי, מהר"י"ל, המהר"י"ל
24	עמדין, היעב"ץ, הריעב"ץ, הר"י עמדין, הר"י עמדין
25	רבי יצחק, הורוויץ, יצחק הלוי
26	רבי מנחם, קרוכמל, רבי מענדל, צמח צדק
27	רבי משה, זכותא, זכותו, משה זכות, משה זכותא, משה זכותו, מהר"ם זכות, מהרמ"ז, המהרמ"ז, המזלין, קול הרמ"ז
28	רבי משה, מרגלית, פני משה
29	רבי עזריה
30	א"ח הע"ר, ישר לבב
31	רבי שלום, מזרחי, שרעבי, שר שלום, מהרש"ש, המהרש"ש
32	רבי שלמה
	-
	כ"ח טבת, בכ"ח טבת, כ"ח בטבת
	ו' ניסן, בו' ניסן, ו' בניסן
	י"ט אלול, ביי"ט אלול, י"ט באלול
	י"ב שבט, ביי"ב שבט, י"ב בשבט
	י"ג ניסן, ביי"ג ניסן, י"ג בניסן
	בא' טבת, א' בטבת
	ה' חשוון, בה' חשוון, ה' בחשוון
	א' תשרי, בא' תשרי, א' בתשרי
	בט' טבת, ט' בטבת
	בכ"ז אב, כ"ז באב
	י"ד תמוז, ביי"ד תמוז, י"ד בתמוז
	בד' איר, ד' באיר
	ל' ניסן, בל' ניסן, ל' בניסן
	כ"ו שבט, בכ"ו שבט, כ"ו בשבט
	כ"ב אלול, בכ"ב אלול, כ"ב באלול
	ל' ניסן, בל' ניסן, ל' בניסן
	בו' איר, ו' באיר
	בב' שבט
	ט"ז תשרי, בט"ז תשרי, ט"ז בתשרי
	י"ו תשרי, בי"ו תשרי, י"ו בתשרי
	י"ב טבת, ביי"ב טבת, י"ב בטבת
	א' אדר א', בא' אדר א', א' באדר א'
	בא' אדר, א' באדר
	ב' שבט, י' בשבט
	כ"א תמוז, בכ"א תמוז, כ"א בתמוז